

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๓/๒๕๖๓

วันที่ ๕ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
ร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ประเด็นที่สอง ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๑๐) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๑ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) และความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๑๐) และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๒๕

พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) และ (๙) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้วินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สำหรับการพิจารณากรณีให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรีหรือไม่ นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องยังไม่มีเหตุอันควรสงสัยที่จะมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรี ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งว่าผู้ถูกร้องไม่ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่เคยมีประวัติอาชญากรรมว่าเคยถูกจับกุม คุมขัง ฟ้องร้อง หรือดำเนินคดีในข้อหาหรือฐานความผิดเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า ซึ่งยาเสพติด ไม่ว่าจะ เป็นในราชอาณาจักรไทยหรือรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย โดยคดีที่รัฐนิวเซาท์เวลส์ ผู้ถูกร้องถูกกล่าวหา จับกุม และดำเนินคดีในความผิดฐานรู้เห็นว่ามี การกระทำความผิดร้ายแรงแล้วไม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายของ รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย แต่ในความผิดดังกล่าวไม่ได้เป็นความผิดตามกฎหมายไทย และผู้ถูกร้องเห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิของบุคคล จึงต้องตีความอย่างเคร่งครัดและไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่รัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ได้ เพราะเป็นการบังคับใช้กฎหมายที่มีผลย้อนหลัง ทั้งนี้ “ความผิดตามกฎหมาย” และ “ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุด” ต้องยึดถือและใช้บังคับเพียงกฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทยและคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลแห่งราชอาณาจักรไทยเท่านั้น

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือเรียกสำเนาคำพิพากษาของศาลแขวงรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๗ และสำเนาคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ และเอกสารหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และปลัดกระทรวงการต่างประเทศ โดยมีทางราชการรับรองสำเนาถูกต้อง

ผู้ร้องส่งสำเนาคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ ที่รับรองสำเนาโดยนายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคก้าวไกล และคำแปลที่รับรองว่าแปลถูกต้องโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คารินา โชติรวี ส่วนสำเนาคำพิพากษาของศาลแขวงรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๗ ผู้ร้องชี้แจงว่าเป็นเอกสารที่ไม่ได้อยู่ในความครอบครองของผู้ร้อง

ผู้ถูกร้องชี้แจงสรุปได้ว่าผู้ถูกร้องไม่มีสำเนาคำพิพากษาของศาลแขวงรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๗ และสำเนาคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ เนื่องจากขณะเกิดเหตุฟ้องร้องคดีนั้นผู้ถูกร้องไม่มีความรู้ความเข้าใจในภาษาอังกฤษเกี่ยวกับกฎหมายดีพอและไม่เข้าใจกระบวนการพิจารณาของศาลแขวงรัฐนิวเซาท์เวลส์และศาลอุทธรณ์รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ประกอบกับระยะเวลาผ่านมากกว่า ๒๕ ปี และเคยมีหนังสือขอความร่วมมือไปยังปลัดกระทรวงการต่างประเทศเพื่อให้ตรวจสอบคำพิพากษาของศาลแขวงรัฐนิวเซาท์เวลส์และศาลอุทธรณ์รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย แต่ยังไม่ได้รับสำเนาคำพิพากษาดังกล่าว

ปลัดกระทรวงการต่างประเทศชี้แจงสรุปได้ว่าสำเนาคำพิพากษาของศาลแขวงรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๗ และสำเนาคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ เป็นข้อมูลของทางการออสเตรเลียและไม่อยู่ในความครอบครองของกระทรวงการต่างประเทศ

พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเหตุที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ ซึ่งมาตรา ๙๘ (๑๐) บัญญัติให้บุคคลซึ่งเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน ...

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ (๖) โดยมาตรา ๑๖๐ (๖) บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ซึ่งมาตรา ๙๘ (๑๐) บัญญัติให้บุคคลซึ่งเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตาม

กฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน ...

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือเรียกสำเนาคำพิพากษาของศาลแขวงรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๗ และสำเนาคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ และเอกสารหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และปลัดกระทรวงการต่างประเทศ โดยมีทางราชการรับรองสำเนาถูกต้อง แต่ไม่มีสำเนาเอกสารคำพิพากษาดังกล่าวและเอกสารหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องที่ทางราชการรับรองสำเนาถูกต้องแต่อย่างใด มีเพียงข้อเท็จจริงที่รับกันของผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้งที่ ๑ พรรคพลังประชารัฐ ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ โดยผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาลแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการวินิจฉัยคดีนี้ จึงมีข้อที่ต้องพิจารณาก่อนว่า คำว่า “เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุด” อันเป็นลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) หมายความว่าเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลต่างประเทศด้วยหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุด” ดังกล่าวข้างต้น ต้องเป็นบุคคลผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกโดยศาลแห่งราชอาณาจักรไทยเท่านั้น ไม่อาจตีความว่าเป็นผู้ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกโดยศาลต่างประเทศด้วยเหตุผลหลายประการ อาทิเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง สิทธิในการมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยเฉพาะสิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อใช้อำนาจนิติบัญญัติ สิทธิในการดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีเพื่อใช้อำนาจบริหาร สิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ถูกรับรองไว้ทั้งในรัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญจะสามารถทำได้ก็ด้วยการตรากฎหมายตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเป็นไปตามหลักนิติธรรม ทั้งนี้ต้องไม่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพเกินสมควรแก่เหตุ และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เมื่อสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน การตีความรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นใดที่จำกัดสิทธิดังกล่าว จึงต้องกระทำโดยเคร่งครัดภายใต้

๓๓๐

ลายลักษณ์อักษรของกฎหมายเท่านั้น การตีความว่าบุคคลจะขาดคุณสมบัติในการลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเพราะเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุก การถูกจำคุกนั้นต้องเป็นไปตามคำพิพากษาของศาลแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะหากตีความว่าสิทธิของ ปวงชนชาวไทยอาจถูกจำกัดได้ด้วยคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศ ซึ่งมีองค์ประกอบความผิด ฐานความผิด วิธีพิจารณาคดี หลักประกันสิทธิในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งระดับของรัฐที่แตกต่างจาก ประเทศไทย และมีความหลากหลายอย่างมกานั้น ย่อมทำให้สิทธิที่ได้รับรองตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยไม่อาจได้รับความคุ้มครองอย่างมั่นคงได้ หากรัฐธรรมนูญประสงค์จะให้คำสั่งหรือ คำพิพากษาของศาลต่างประเทศมีผลเป็นการจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในประเทศไทย เพื่อป้องกัน ความลักลั่นไม่เป็นธรรม โดยเชื่อถือในมาตรฐานทั้งในแง่เนื้อหาและกระบวนการของคำพิพากษา ในต่างประเทศ รัฐธรรมนูญและกฎหมายลำดับรองจะต้องบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งดังปรากฏในพระราชบัญญัติ ตรวจคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง (๖) ที่ห้ามไม่ให้คนที่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาของศาลแห่งราชอาณาจักรไทยและศาลต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย

ประการที่สอง หลักการปกครองที่สำคัญของประเทศที่มีอำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์คือหลักการ ไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น และไม่ถูกประเทศอื่นแทรกแซงกิจการภายในของตน โดยไม่มีการทำข้อตกลงหรือยินยอม การบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศหรือการตีความ ให้คำพิพากษาของศาลต่างประเทศมีสถานะทางกฎหมายเช่นเดียวกับคำพิพากษาของศาล แห่งราชอาณาจักรไทยจึงไม่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว อีกทั้งหลักการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับ ภายในประเทศใด ย่อมต้องอยู่ในขอบเขตการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐนั้น กรณีที่บทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นใดกล่าวถึงคำพิพากษาของศาล ย่อมหมายถึงคำพิพากษาของศาล แห่งราชอาณาจักรไทยเท่านั้น ไม่อาจตีความให้รวมถึงคำพิพากษาของศาลต่างประเทศได้ เพราะจะขัดกับ หลักการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้บุคคลผู้จะดำรงตำแหน่งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐมนตรีได้ต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุก จึงต้องตีความ ว่าต้องเป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกของศาลแห่งราชอาณาจักรไทยเท่านั้น เพื่อรักษา และยืนยันอำนาจอธิปไตยของประเทศไทย ในทางตรงกันข้ามหากตีความว่าหมายรวมถึงคำพิพากษา ของศาลต่างประเทศโดยอัตโนมัติ ไม่ต้องมีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะให้ชัดแจ้ง ไม่ต้องมีเงื่อนไขกรอง หรือตรวจสอบความชอบด้วยหลักนิติธรรมของคำพิพากษาของศาลต่างประเทศดังกล่าว ในขณะที่ ศาลต่างประเทศนั้นไม่ต้องบังคับหรือยอมรับสถานะคำพิพากษาของศาลแห่งราชอาณาจักรไทย โดยอัตโนมัติ ย่อมหมายความว่าอำนาจอธิปไตยของประเทศไทยได้ถูกระทบกระเทือนอย่างมีนัยสำคัญ

ประการที่สาม โดยปกติคำพิพากษาของศาลรัฐใดก็จะมีผลในดินแดนของรัฐนั้น ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักการอธิปไตยของรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามในบางกรณีรัฐใดรัฐหนึ่งอาจให้การรับรอง (recognition) คำพิพากษาของอีกรัฐหนึ่งและอาจบังคับ (enforcement) ให้เป็นไปตามคำพิพากษานั้นได้ แต่ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามหลักการต่างตอบแทน (reciprocity) โดยการทำสนธิสัญญาทั้งในรูปแบบสองฝ่าย หรือหลายฝ่ายก็ได้

การรับรองและการบังคับคำพิพากษาของต่างประเทศมักจะเป็นกรณีคดีทางแพ่ง คดีครอบครัว มรดก รัฐที่รับรองคำพิพากษาจะยอมรับสารัตถะของคำพิพากษาและบังคับให้ตามคำชี้ขาด

ในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญา คำพิพากษาทางอาญาอาจได้รับการยอมรับและพิจารณาในกรณีเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (extradition) หรือ การโอนตัวนักโทษ (prisoners transfer) หลักคิดและหลักการสำคัญคือ กรณีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ความผิดที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน หรือโอนตัวนักโทษต้องเป็นความผิดของทั้งสองประเทศคือทั้งของประเทศผู้ส่งและประเทศผู้รับ ดังนั้น ประเทศผู้ร้องขอจำเป็นต้องส่งสำเนาคำพิพากษาที่รับรองแล้วให้ประเทศผู้รับคำขอใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำสนธิสัญญาการโอนตัวนักโทษระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศ นั้นเงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่งคือ รัฐคู่ภาคีต้องผูกพันที่จะเคารพและปฏิบัติตามผลของคำพิพากษาของอีกภาคีหนึ่ง กล่าวคือเมื่อรัฐผู้รับโอนตัวนักโทษรับนักโทษจากรัฐผู้โอน รัฐผู้รับโอนจะต้องจำคุกนักโทษคนนั้นต่อไปจนครบกำหนดโทษที่คำพิพากษาของศาลรัฐผู้โอนกำหนดไว้ ในประเด็นนี้อาจกล่าวได้ว่าคำพิพากษาของรัฐหนึ่งจะมีผลผูกพันกับอีกรัฐหนึ่งได้

ตามหลักการและแนวทางปฏิบัติของรัฐทั่วไป หลักการเกี่ยวกับการใช้อำนาจทางตุลาการ จะได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ เพื่อยืนยันหลักการความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ และความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา ดังนั้น ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเมื่อมีการกล่าวถึงคำพิพากษาในที่ใด หมายถึงคำพิพากษาของศาลในรัฐหรือประเทศนั้น มิได้รวมถึงคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ส่วนการกล่าวถึงคำพิพากษาศาลต่างประเทศจะไปปรากฏในสนธิสัญญาที่รัฐนั้นทำกับรัฐอื่น

ประเด็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งใช้ถ้อยคำว่า ต้องคำพิพากษาให้จำคุก นั้น คำพิพากษาในที่นี้ก็คือ คำพิพากษาของศาลประเทศไทยเท่านั้น ไม่สามารถตีความให้รวมถึงคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ แม้ว่าผู้ต้องคำพิพากษาจะเป็นบุคคลสัญชาติไทยก็ตาม จริงอยู่ บุคคลนั้นถูกพิจารณาและถูกลงโทษจริงแต่นั้นก็เป็นเพียงข้อเท็จจริงที่อาจแสดงถึงพฤติกรรมของบุคคลนั้น แต่จะนำมาเพื่อตีความให้เข้ากับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไทยไม่ได้ มิเช่นนั้นแล้ว ก็เท่ากับเป็นการรับรองหรือยอมรับอำนาจอธิปไตยของต่างชาติ

ซึ่งประเด็นนี้แตกต่างจากการรับรองและบังคับตามคำพิพากษาของต่างประเทศอันเป็นผลจากการทำสนธิสัญญาระหว่างกันซึ่งไม่เป็นการกระทบอธิปไตยที่สำคัญ ยกตัวอย่างเช่น การรับรองสถานะของบุคคล หรือความสามารถของบุคคล เช่น การสมรส การรับรองบุตร ฯลฯ

ดังนั้น กรณีของผู้ถูกร้องจึงไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) อันจะเป็นลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งนำมาใช้เป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) อันจะเป็นลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งนำมาใช้เป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดลงเฉพาะตัวของความเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๑๐)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) และความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๑๐)

อย่างไรก็ดี ในเรื่องของความประพฤติ พฤติกรรม และจริยธรรมนั้น ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ควรต้องนำมาประกอบการพิจารณาความเหมาะสมในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ ด้วยเช่นกัน

(นายณภดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ